

REŻ. NORBERT RAKOWSKI
SCENARIUSZ: MAŁGORZATA SOBIESZCZAŃSKA, NORBERT RAKOWSKI

TWÓRCZO
Z TEATREM 2020

AMATOR 2020

MATERIAŁY POD REDAKCJĄ
MICHALINY BUTKIEWICZ

TEATROPOLE^{TK}

PREMIERA: LISTOPAD 2020

Koprodukcja Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu
oraz Teatru Śląskiego im. St. Wyspiańskiego w Katowicach.

INSTYTUT KULTURY
Śląskiej
Współpraca z Teatrem Śląskim

TEATR ŚLĄSKI
im. St. Wyspiańskiego

f / TEATROPOLE @ / TEATROPOLE WWW.TEATROPOLE.PL

No to mamy kłopot. Spotykaliśmy się w teatrze, oglądaliśmy spektakle, dyskutowaliśmy w ramach belferskich spotkań, uczestniczyliśmy w warsztatach kontekstowych do spektakli, które prowadzili artyści Teatru. Uczennice i uczniowie zaczęli sami szukać dróg do teatru, my jeździliśmy do szkół... I nagle stop, podwójny stop! Zatrzymanie i paraliż! Zostaliśmy zmuszeni przez rzeczywistość pandemiczną do absolutnego ograniczenia kontaktów zewnętrznych, do zerwania relacji, do siedzenia przed szklanymi szybami ekranów komputerowych.

Ostatnio to nasz najważniejszy kontakt ze światem. Każda inna aktywność, aktywność w realu traktowana jest jak wykroczenie.

Szkoła, teatry funkcjonują w sieci. Zdalne nauczanie znacząco utrudnia nasz kontakt z Wami, a Wam z uczennicami i uczniami. Musieliśmy odwołać dwie ważne premiery, mimo że zostały już przygotowane. *Król Lear* Szekspira w reżyserii Anny Augustynowicz chyba poczekać musi na spotkanie w sali Teatru. Spróbujemy natomiast udostępnić online *Amatora 2020, spektakl* w reżyserii Norberta Rakowskiego. Tak samo online, spotkamy się z Wami w ramach spotkania belferskiego.

Chcemy, aby Szkoła mimo trudności, funkcjonowała w kontakcie z Kulturą. Nie możemy zapomnieć przecież o stworzonych w ostatnich latach formach spotkań w teatrze i naszych przyjaznych relacji. Nie możemy zapomnieć o programie *Twórczo z teatrem*, który wszystkim sprawiał przyjemność i działał niezwykle inspirująco na nas wszystkich.

Tworzymy więc sieciowe spotkanie, emocjonalne wspólnotowe przeżycie „tu i teraz” w czasie i po spektaklu *Amator 2020!* Spektakl *Amator 2020* podejmuje problemy, które poruszają młodzież, bo dotyczyć mogą także Jej wyborów życiowych, pasji, sposobu określania siebie i poznawania własnych wartości.

Opracowaliśmy propozycję wykorzystania spektaklu w nauczaniu zdalnym. Z wiadomych względów nie są to scenariusze zajęć edukacyjnych. Przygotowaliśmy natomiast zestawy zadań, które można realizować w ramach zajęć zdalnych w zakresie przedmiotów humanistycznych, takich jak: język polski, filozofia, etyka, wiedza o społeczeństwie. Wynikają one z kształcenia kompetencji kluczowych, które w edukacji XXI wieku należą do priorytetowych w Europie i w Polsce. Kompe-

tencje kluczowe to: kompetencje obywatelskie, kompetencje rozumienia i tworzenia informacji, kompetencje świadomości i ekspresji kulturalnej, kompetencje osobiste, społeczne, kompetencje w zakresie uczenia się i kompetencje cyfrowe.

Zadania będzie można pobrać ze strony Teatru i przekazać uczennicom i uczniom. Są tak przygotowane, że będą właściwe dla przedziału wiekowego: 15 – 19 lat. Wprowadzają konteksty kulturowe, pozwolą też na kontakt z polskim filmem. Wskazują sposoby samodzielnego zdobywania informacji i ich selekcjonowania.

Rozumiejąc, jak trudna jest sytuacja nauczycieli pracujących w nowej rzeczywistości, ile musicie wysiłku włożyć w to, żeby zrealizować „przeładowane” wymagania programowe, zaprojektowaliśmy ćwiczenia osadzone w wymaganiach edukacyjnych. Proponujemy, abyście Państwo, kierując się własnym stylem pracy i potrzebami uczennic i uczniów, wykorzystali te spośród nich, które uznacie za ważne.

Michalina Butkiewicz

Przed spektaklem:

ODKRYWANIE SIEBIE

Zadania przeznaczone dla uczennic i uczniów, które powinny zostać zrealizowane przed spektaklem. Pozwolą im odkryć siebie, nazwać własne potrzeby i określić cele życiowe. Pomogą także w późniejszym etapie zwrócić uwagę na problemy bohaterów filmu *Amator* i spektaklu *Amator 2020* – Mosza i Filipa.

ZADANIE 1.

Czy zastanawialiście się kiedyś, co się dzieje, kiedy ludzie wspierają nasze pomysły? A co się dzieje, kiedy ludzie nas krytykują? Ćwiczenie „Tak... ale...” i „Tak ...i...” Praca w grupie 3 – 6 osobowej.

Jedna osoba w grupie wchodzi w rolę Filipa – bohatera przedstawienia „Amator”. Przedstawia swoim współpracownikom pomysł nakręcenia filmu.

- W pierwszej części ćwiczenia, grupa **nie wspiera** pomysłu kolegi. Każda osoba wypowiada się na ten temat, zaczynając zdanie od słów: „**Tak, ale...**” np.:

Filip: Nakręcę film dokumentalny o naszej firmie.

Koleżanki i koledzy z pracy:

Tak, ale to ryzykowny pomysł.

Tak, ale nie posiadasz właściwego sprzętu.

Tak, ale dyrektor nie będzie zadowolony.

- W drugiej części ćwiczenia, grupa **wspiera** kolegę. Każda osoba wypowiada się na ten temat, zaczynając zdanie od słów: „**Tak...i...**” np.:

Filip: Nakręcę film dokumentalny o naszej firmie.

Koleżanki i koledzy z pracy:

Tak i możesz liczyć na naszą pomoc.

Tak i z pewnością twój pomysł poprze dyrektor.

Tak i jest to ciekawy pomysł.

Ważne jest, aby podczas ćwiczenia osoby biorące w nim udział, stałe rozpoczynali zdania od słów „Tak, ale” oraz „Tak i”. Po przeprowadzeniu ćwiczenia wypowiedzcie się na temat swoich doświadczeń i odczuć.

Zadajcie sobie pytania:

- Jak czuliście się, gdy wasze propozycje były odrzucane, a jak kiedy były przyjmowane?
- Czy te odczucia pokrywają się z waszymi doświadczeniami z życia?
- Dlaczego czasem blokujemy cudze pomysły?
- Jak możemy zwiększyć gotowość akceptacji?
- Co się dzieje, kiedy jesteśmy akceptowani przez grupę?
- Co wzmacnia nasze poczucie własnej wartości? Co je osłabia?
- Jakie znaczenie dla każdego z nas ma akceptacja grupy, środowiska?

ZADANIE 2.

Jakimi jesteśmy ludźmi? Co jest dla nas ważne? Kim jesteśmy? Jakie mamy cele? Wybierz pięć przedmiotów, które mają dla Ciebie jakąś wartość. Zgromadź je w jednym miejscu, a następnie zrób zdjęcie telefonem komórkowym.

1. Przyniesź zdjęcie na lekcję. Dobierzcie się w 4- 5 osobowe grupy. Porozmawiajcie w grupie o waszych zdjęciach. Następnie zadajcie sobie pytania:
 - Dlaczego wybrałam/ wybrałem te właśnie przedmioty?
 - Co one o mnie mówią?
 - Dlaczego są dla mnie ważne?
 - Co zdecydowało o tym, że je wybrałam/ wybrałem?
 - W jaki sposób je ułożyłam/ ułożyłem?
 - Co je łączy?
 - W jakiej przestrzeni je zgromadziłam/ zgromadziłem?
 - Dlaczego wybrałam/ wybrałem tę właśnie przestrzeń?

ZADANIE 3.

A.

1. Wypisz na kartce co najmniej 20 cech, które wskazują, kim jesteś, co lubisz? Czy to było łatwe zadanie?
2. Z jakich sytuacji/osiągnięć jesteś najbardziej zadowolony/-a?
3. Co najbardziej lubisz robić na co dzień?
4. Kiedy czułeś/-aś się naprawdę silny/-a? Co to była za sytuacja? Z jakich swoich cech, umiejętności korzystałeś/aś?
5. Co u innych Cię irytuje?
6. Co chciałbyś zmienić w świecie?
7. Co Cię motywuje?
8. Co Cię demotywuje?
9. O czym marzysz? Narysuj na kartce siebie za 10 lat.

B.

Z podanej listy [zał. 1] wybierz 25 najważniejszych wartości, teraz skreśl z tego 10, potem 5 i kolejnych 5. Zostało Ci 5 wartości, uporządkuj je według Twojej hierarchii ważności. Określ, w jaki sposób możesz te wartości wykorzystać dla swojego rozwoju.

Załącznik 1.:

Poznaj swoje wartości:

Miłość	Balans	Energia
Akceptacja	Harmonia	Satysfakcja
Zaufanie	Intuicja	Radość
Wiara	Motywacja	Szczęście
Zdrowie	Pasja	Bogactwo
Piękno	Niezależność	Dostatek
Intymność	Elastyczność	Sukces
Spokój	Wolność	Doskonałość
Szczerość	Mądrość	Stabilność finansowa
Wdzięczność	Wygoda	Rozwój
Wsparcie	Dobra zabawa	Wykształcenie
Wrażliwość	Humor	Emocje
Wyobraźnia	Marzenia	Bezpieczeństwo
Komfort	Bliskie relacje	Pewność
Sprawiedliwość	Lojalność	Duma
Przygoda	Ryzyko	Wyzwania

Odpowiedzialność	Konsekwencja	Spontaniczność
Rzetelność	Pokora	Szczodrość
Uczciwość	Efektywność	Odwaga
Godność	Lojalność	Szlachetność
Rodzina	Pomoc innym	Przyjaźń
Tworzenie	Honor	Rozwaga
Odkrywanie	Zaangażowanie	Cierpliwość
Kreatywność	Entuzjizm	Przyjemność
Autentyczność	Kompetencja	Zaradność
Prawda	Prestiż	Pokój
Zgoda	Siła	Poświęcenie
Poszukiwanie	Wpływ	Znaczenie
Różnorodność	Podróże	Zmiana
Inspiracja	Duchowość	Wsparcie
Pożądanie	Wyjątkowość	Władza
Prostota	Mistrzostwo	Patriotyzm
Dom	Praca	Wiedza
Przedsiębiorczość		

ZADANIE 4.

1. Czy masz jakiś cel? Co chciał(a)byś w najbliższym czasie zrealizować? To może być cel krótkoterminowy bądź długoterminowy.
2. Napisz cel, a obok na kartce – odpowiedz na pytania (możesz też popracować nad tym w zespole dwuosobowym):
 - Co ma się zmienić?
 - Jak będzie, kiedy osiągniesz cel?
 - Po co chcesz tej zmiany?
 - Co dzięki temu ważnego się stanie?
 - Po czym poznasz, że osiągnąłeś cel?
 - Jaki masz wpływ na realizację celu?
 - Od kiedy ma być inaczej?
 - Kto może Ci pomóc?
 - Jak brzmi Twój cel? Jakie wartości realizuje?

ZADANIE 5.

Dyskusja:

1. Jak dziś kreowany jest wizerunek? Na jakie pytania odpowiadają dziś filmiki i zdjęcia w mediach społecznościowych? Co pokazują? Czy one są spójne? Czy świadomie są kreowane?
2. Jakie niebezpieczeństwa widzisz w przypadku publikowania dowolnych informacji, odartych z kontekstu, kto bierze za nie odpowiedzialność?

Ćwiczenia:

1. Stwórz poradnik – katalog zasad – w jaki sposób kreować swój wizerunek w mediach społecznościowych.
2. Przeczytaj artykuł:
Gubernat Barbara, *O jeden wpis za daleko* [online],[dostęp: 13.02.2013], Dostępny w Internecie:
<http://panoptykon.org/wiadomosc/o-jeden-wpis-za-daleko>
Podaj historie, które wywołują podobne dyskusje.

KONTEKSTY – KONIECZNE

ZADANIE 1.

Obejrzyjcie, w ramach zadania domowego, film **Amator** – w reżyserii **Krzysztofa Kieślowskiego** (1979).

Amator to jedno z ważniejszych dzieł Krzysztofa Kieślowskiego, wpisujące się w nurt *kina moralnego niepokoju*, którego twórcy, w drugiej połowie lat 70. zwracali uwagę na istotne problemy społeczne i moralne.

Film stał się inspiracją do stworzenia *Amatora 2020* – spektaklu w reżyserii Norberta Rakowskiego.

ZADANIE 2.

Odpowiedz na pytania – w ramach dyskusji, o ile to możliwe, albo w ramach pracy w parach.

1. W jakiej sytuacji jest filmowiec w PRL-u, od jakich czynników jest uzależniony, co krępuje jego twórczą wolność? Czy bierze odpowiedzialność za swoje decyzje? (na podstawie filmu)
2. Co zyskuje, a co traci Filip Mosh z powodu uprawiania swojej filmowej pasji?
3. Czyje racje są Twoim zdaniem ważniejsze w konflikcie Filipa z dyrektorem, dlaczego?

ZADANIE 3.

Z odpowiedzi na poniższe pytania, stwórz na kartce mapę mentalną.

1. Kogo chciałbyś zapytać: „Kim jesteś?”, „Czego byś chciał/-a?”, dlaczego?
2. Kogo podziwiasz i dlaczego, wymień 3 cechy/sytuacje/rzeczy dokonane przez tę osobę? [Komentarz: Podziwiamy u innych cechy, które są dla nas ważne, które w sobie rozwijamy].
3. Jakie są Twoje ulubione książki, filmy? Z jakiego powodu je lubisz?
4. Gdybyś miał zostać znaną osobą, z czego chciałbyś być znany?
5. Jakie wartości musi wyznawać osoba, aby mogła zostać Twoim przyjacielem?

ZADANIE 4.

Obejrzyjcie, w ramach zadania domowego lub w czasie zajęć film dokumentalny – *Gadające głowy* – w reżyserii Krzysztofa Kieślowskiego (1980).

<https://www.youtube.be/cRVncgtT6GE>

Krzysztof Kieślowski w dokumencie zadaje różnym osobom 4 pytania:

„W którym roku się urodziłeś?”, „Kim jesteś?”, „Co jest dla Ciebie najważniejsze?”, „Czego byś chciał?”

Bohaterowie dokumentu są w różnym wieku.

Krzysztof Kieślowski wspominał, że po produkcji tego filmu zadał sobie te same pytania:

„...i prawdę mówiąc zrozumiałem, że nie potrafię na te pytania odpowiedzieć. Ani nie wiem, kim jestem, ani nie wiem, czego bym chciał. I jeżeli czegokolwiek bym chciał, to spokoju, a właśnie nigdy go nie uzyskałem i wiem, że nigdy go nie uzyskam. Czyli tego, czego najbardziej chcę, nigdy nie będę miał”.

ZADANIE 5.

Porozmawiajcie w ramach kilkuosobowych grup o filmie, uwzględniając następujące problemy:

- Jak zmieniają się pragnienia ludzi w różnym wieku i w różnej sytuacji życiowej, od czego zależą?
- Czy wypowiedzi dotyczą spraw indywidualnych, międzyludzkich czy społecznych?
- Czego dowiadujemy się o ludziach zadając pytania: „Kim jesteś?”, „Czego byś chciał/-a?”

Po spektaklu:

INTERPRETACJE

ZADANIE 1.

Przeczytajcie fragment scenariusza spektaklu i wykonajcie poniższe zadania:

WIDZKA 1

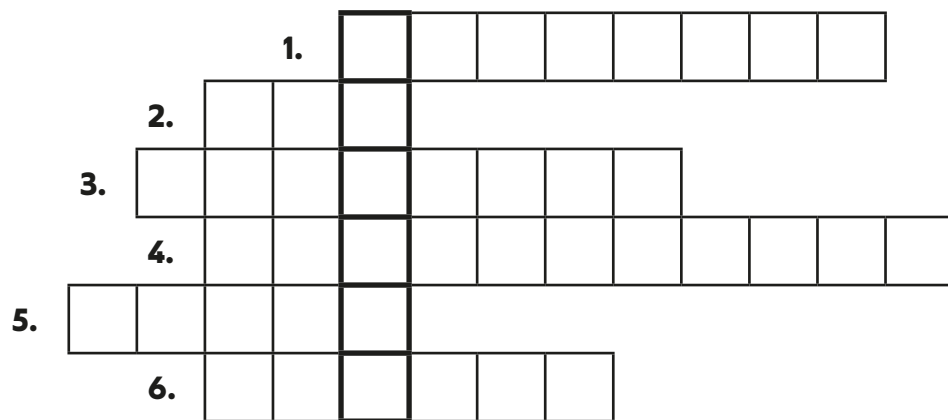
Ja mam jeszcze takie pytanie: jak pan dobiera swoich bohaterów, skąd wiadomo, że warto o nich opowiadać?

KRZYSZTOF

To jest właśnie ciekawe, że nie wiadomo. Powiedziałem kiedyś, że bohaterem może być każdy, Pan, Pani... pan w białej koszuli (wskazuje na Filipa) Sęk w tym, dlaczego akurat właśnie historię tego konkretnego człowieka chcemy pokazać... Do czego on jest nam potrzebny? Ja szukam ludzi z jakimś dramatem w oczach, poczuciem bezsensu, poczuciem dreptania w miejscu. Ale najpierw, żeby zrozumieć jakiegoś bohatera, musimy wiedzieć kim sami jesteśmy, jakimi jesteśmy ludźmi...

W przedstawieniu *Amator* w reż. Norberta Rakowskiego odnajdujemy liczne odwołania do skomplikowanych relacji Filipa z ojcem, który był nieobecny w życiu syna. W jednej ze scen Filip rozmawia o tym z przyjacielem ojca.

1. Czy relacje z ojcem mają wpływ na życie syna? W jaki sposób figura ojca przedstawiona jest w literaturze?
2. Rozwiążcie krzyżówkę i porozmawiajcie o relacjach rodzinnych wymienionych w niej bohaterów. Zwróćcie uwagę na różne aspekty tych relacji.

1. Priam – król Troi upokarza się przed nim, prosząc o wydanie ciała syna Hektora, by móc godnie je pogrzebać.
2. Znajdował się w Drohobyczu. „Podczas długich, półciemnych popołudni tej późnej zimy ojciec mój zapadał od czasu do czasu na całe godziny w gęsto zastawione gratami zakamarki, szukając czegoś zawzięcie”. (B. Schulz *Sklepy cynamonowe*).
3. Syn Bogumiła i Barbary.
4. Wielu rodziców podchodzi w ten sposób do wychowania dziecka, polegając na obserwacji i bliskości.
5. W utworze tym – Stomil – ojciec Artura to wieczny rewolucjonista i eksperymentator.
6. Jeden z głównych bohaterów powieści *Chłopi* W. Reymonta.

Podajcie własne przykłady postaci literackich – ojca i syna. Jak je łączą ich relacje?

ZADANIE 2. (załącznik 1., strona 24)

Obejrzyj film *Amator* Krzysztofa Kieślowskiego i spektakl *Amator 2020* Norberta Rakowskiego, a następnie porównaj dzieła. Zastanów się nad poniższymi problemami:

Problem	<i>Amator</i> Norberta Rakowskiego	<i>Amator</i> Krzysztofa Kieślowskiego
W jaki sposób pasja/praca wpływa na życie prywatne?		
Dlaczego bohaterowie przedkładają pasję nad życie osobiste?		

<p>Dlaczego żony decydują się na odejście?</p>		
<p>Co jest przyczyną poświęcenia się filmowi, jakie skutki podjętych decyzji, ponoszą bohaterowie?</p>		
<p>Co łączy tytułowe postacie obu dzieł a co dzieli?</p>		

W jaki sposób ukazana jest samotność tytułowych bohaterów?

ZADANIE 3.

Przemyśl i postaraj się sformułować odpowiedź pytanie: na ile problemy przedstawione w filmie Kieślowskiego są aktualne?

Możliwe wnioski:

- *problemy natury moralnej obecne są nieustannie w życiu ludzi, a więc także podejmują je reżyserzy w swoich filmach*
- *nagrywanie filmów i ich upublicznianie (np. w Internecie) stało się syndromem XXI w*
- *problem prawdy w przestrzeni publicznej i fake newsów dużo bardziej poważny jest dziś niż w czasach K. Kieślowskiego*
- *propaganda wszelkiego typu i związana z nią manipulacja obecne są w mediach również dziś*
- *kiedyś propaganda dziś „kształtowanie wizerunku”?*

ZADANIE 4.

Przeczytaj uważnie informację o spektaklu *AMATOR 2020*, opracowaną w Teatrze Jana Kochanowskiego w Opolu. Jak sądzisz, czy współczesny człowiek, współczesny Polak i Polka żyją wśród zdarzeń i sytuacji, o których piszą realizatorzy spektaklu? Czy potrafisz je nazwać i wskazać przykłady?

„Mówimy sobie, że jesteśmy wolni, a jednak wydaje się nam jakbyśmy żyli w świecie, w którym wszystko nas ogranicza i zagłusza. Gdzie relatywizm jest tylko asekuracją do prostej postawy: jak zachować się w imię prawdziwej deklaracji.

Mówimy często: to lubię, to jest fajne, to cenię, szanuję itd. Ale czy jest to prawdziwe, czy zamaskowane? Czy wygodne czy wypracowane? Rzeczywiste czy przypudrowane?

W dzisiejszym świecie każdy z nas, w miarę logicznie funkcjonujący człowiek, zna koszt prawdy. Jednocześnie prawie każdy z nas powołuje się na zdanie: jestem sobą. Co to znaczy? Czy nie jest to przypadkiem nieświadoma obrona swego interesu?

W czasach PRL-u ograniczał wszystkich system. Cenzura polityczna nie pozwalała jawnie na gest

prawdy. Dzisiaj przeistoczyła się ona w cenzurę pieniądza, wygody, pozornej otwartości, opatrzone rozumianej demokracji i wreszcie udawanej satysfakcji.

System nas nie ogranicza. Jedynym ograniczeniem jesteśmy my sami. Nie potrzebujemy komuny, żeby zabić wolność. Ze strachu, lenistwa, niechęci do odpowiedzialności robimy wszystko, by jakoś funkcjonować, taplać się w tej interesownej rzeczywistości. Problemem nie jest kapitalistyczny konsumpcjonizm, ale to, że każde prawdziwe moralne zmierzenie się ze sobą – kosztuje. A ludzie nie chcą płacić tej ceny. Boimy się nawet zadawać pytania, a jeszcze bardziej boimy się (lub nie umiemy) na nie szczerze i z głębszym zastanowieniem odpowiedzieć:

Kim jestem?

Co jest w życiu najważniejsze?

Jaki mam stosunek do dzieci?

Jaki do rodziców?

Jaki mam stosunek do kraju, miejsca, w którym żyję?

Stosunek do ludzi, którzy mnie otaczają.

Na co patrzę uważnie, a co pomijam?

Z czym się dzisiaj utożsamiam, co mi jest bliskie,

a co jest dla mnie wyjątkowe?

Jaki mam stosunek do Boga?

Czy umiemy naprawdę odpowiedzieć na takie pytania nie – wymijająco?

Jeśli nie, to czym właściwie nadajemy sens swojemu życiu i życiu innych ludzi?

O jakie świadectwo tych czasów walczymy?

Okazuje się, że jedną z najtrudniejszych rzeczy jest spotkanie kogoś normalnego, kto żyje wg jakichś zasad, jest prawdziwy i szczerzy. Nie wstydzi się tego, co robi, nie podkręca rzeczywistości, by stworzyć swój obraz na podobieństwo innych lub lepszych od siebie. Tak więc dzisiejszy świat to kamera skierowana na siebie, ale z nałożonym filtrem. Każdy gra i „pracuje” na siebie. Teoretycznie każdy ma prawo do swojej własnej prawdy. Tylko, że ta prawda jest mocno zaklejona i zafałszowana. To tylko pozory, a wszystko wokół jest zamazane.

Brzmi to wszystko dość naiwnie, bo przecież nasz „amator” to człowiek, który jest w stanie zrobić coś ... bezinteresownie. Naprawdę. Jest w stanie pochylić się nad losem innych i nie interesuje go w najmniejszym stopniu kreacja siebie. Jego praca skierowana jest na innych, nie dla atrakcji, sen-

sacji, ciekawości. Rezygnuje ze wszystkich przywilejów artysty. Zostaje sam PRZEKAZ!

REALIZATORZY:

REŻYSERIA:

Norbert Rakowski

SCENARIUSZ:

Małgorzata Sobieszkańska / Norbert Rakowski

Załącznik 1.:

Problem	<i>Amator Norberta Rakowskiego</i>	<i>Amator Krzysztofa Kieślowskiego</i>
W jaki sposób pasja/praca wpływa na życie prywatne?	<i>np. Filip początkowo nie chce robić filmu o zakładzie, który miałby zostać zaprezentowany w związku z jubileuszem, z czasem kręcenie filmów coraz bardziej go absorbuje, staje się sensem jego działań...</i>	<i>np. Mosh mniej uwagi poświęca rodzinie, na sytuacje z życia osobistego patrzy przez pryzmat kamery i możliwości jego sfilmowania (np. scena, gdy żona wychodzi z pokoju, a Mosh patrzy na nią i układa dłonie w charakterystyczny kadr)</i>
Dlaczego bohaterowie przedkładają pasję nad życie osobiste?	<i>np. Filip odkrywa, że prawda o zakładzie jest ważniejsza niż laurka przygotowana językiem filmu, wyeksponowanie wartościowych pracowników, staje się sensem działania Filipa Mosza, dostrzega w tym wartość większą niż awans w pracy lub uznanie w oczach dyrektora</i>	<i>np. pasja, którą odkrywa główny bohater – a jest nią kręcenie filmów dokumentalnych, staje się sposobem mówienia prawdy o świecie, prawdy tak często ukrywanej, to opozycja do propagandy PRL – u; pasja to również możliwość wyrażenia siebie, to próba przetrwania w świecie bezsilności (np. pokaz filmu konkursowego o zastężonym pracowniku zakładu dla przyjaciół – cisza po obejrzeniu filmu podkreśla moc przekazu)...</i>

<p>Dlaczego żony decydują się na odejście?</p>	<p><i>np. Karolina decyduje się na odejście od Filipa, bo nie rozumie, dlaczego mąż naraża na duże ryzyko los jej i ich dziecka, zarzuca mu niedojrzałość, naiwność i głupotę; boi się utraty pracy i obniżenia standardu życia rodziny; zarzuca mu również kompleks ojca; małżeństwo nie rozumie swoich potrzeb...</i></p>	<p><i>np. Irena decyduje się na opuszczenie męża, ponieważ uważa, że kręcenie filmów staje się dla niego zbyt ważne, ważniejsze niż życie z nią; dostrzega, że zmieniły się w jego życiu priorytety, on nie chce już tylko spokojnego, rodzinnego życia, potrzebuje tworzyć; małżonkowie zaczynają oddalać się mentalnie (warto zauważyć, że Mosz temu zaprzecza, mówi, że wszystko co robi, robi dla żony i dziecka)</i></p>
<p>Co jest przyczyną poświęcenia się filmowi, jakie skutki podjętych decyzji, ponoszą bohaterowie?</p>	<p><i>np. Filip dostrzega, że prawda o najlepszych pracownikach zakładu, którą może pokazać w filmie, jest priorytetem zwracającym godność tym ludziom; wyższy cel staje się sensem powierzonego zadania; skutkiem decyzji Filipa jest odejście żony oraz częściowe zrozumienie i mentalne zbliżenie się do nieznanego ojca...</i></p>	<p><i>np. przyczyną jest odnalezienie wyższego celu w życiu, jego głębszego sensu, chęć robienia dobrych filmów, pokazujących prawdziwe życie, odkrycie, że można doświadczyć spełnienia nie tylko w roli męża i ojca; konsekwencje – to rozpad rodziny, odejście żony z dzieckiem, konflikt wewnętrzny i pytanie: czy wszystko było tego warte...</i></p>

<p>Co łączy tytułowe postacie obu dzieł a co dzieli?</p>	<p><i>np. bohaterów łączy więzy krwi: Filip ze spektaklu to syn Filipa Mosza z filmu Krzysztofa Kieślowskiego; łączy ich niespodziewanie odkryta pasja (początkowo obaj nie chcą kręcić filmu o zakładzie w którym pracują), którą jest kręcenie filmów dokumentalnych i chęć pokazywania problemów zwykłych ludzi, uświadamiają sobie, że w życiu ważne są wyższe cele...</i></p>	<p><i>to bohaterowie, którzy żyją w odmiennych warunkach: inny ustrój polityczny i gospodarczy, odmienne warunki życiowe; okazuje się, że niezależnie od czasów i warunków o wyborach podejmowanych przez nich w życiu, zadecydowała pasja; obaj zaznali podobnych bardzo konsekwencji swoich wyborów – samotności w życiu osobistym i w środowisku przyjaciół, pewnego wykluczenia...</i></p>
<p>W jaki sposób ukazana jest samotność tytułowych bohaterów?</p>	<p><i>np. samotność ukazana jako porzucenie przez żonę i niezrozumienie przez przyjaciół; to też samotność Filipa jako porzuczonego przez ojca chłopca, którego ten nigdy nie poznał, to próba zdefiniowania tożsamości (ciekawa jest scena kończąca spektakl, w której Filip kamerą ojca skierowaną na siebie, zaczyna monolog – jak w filmie Kieślowskiego)...</i></p>	<p><i>np. samotność ukazana jest dosłownie – opuszczenie przez żonę; uświadomienie sobie faktu niezrozumienia przez najbliższą osobę, złe zrozumienie intencji, brak akceptacji i brak możliwości dzielenia się sukcesem; samotność to dylematy moralne, które bohater rozwiązuje sam, to wybory, których dokonuje samotnie...</i></p>

PORTFOLIO – KONTEKSTY

ZADANIE 1.

Uczennica/ uczeń pracuje w ciągu całego semestru metodą portfolio, która rozwija umiejętność zdobywania wiedzy, selekcjonowania wiadomości, prezentowania zebranych informacji, zaktywizuje proces docierania do źródeł oraz wpłynie na rozwijanie kreatywności.

Uczennica/ uczeń (maturzysta) gromadzi materiały, dotyczące poniższych zadań:

1. Przygotuj życiorys Krzysztofa Kieślowskiego i omów jego twórczość, dzieląc ją na 2 działy: filmy dokumentalne i filmy fabularne.
2. Zgromadź przykłady artykułów prasowych lub internetowych, związanych z życiem i twórczością reżysera.
3. Wypisz przykłady opracowań książkowych, dotyczących życia i twórczości Krzysztofa Kieślowskiego (np. Stanisław Zawiśliński, *Kieślowski: ważne, żeby iść*, wyd. Inny 2005; Katarzyna Surmiak – Domańska, *Kieślowski. Zbliżenie*, wyd. Agora 2018)
4. Przejrzyj zbiory ninateki.pl i wypisz 3 tytuły filmów dokumentalnych K. Kieślowskiego. Wybierz i obejrzyj jeden z nich. Napisz krótką recenzję wybranego filmu, (np. *Z punktu widzenia nocnego*

portiera 1977, *Siedem kobiet w różnym wieku* 1978, *Urząd* 1966).

5. Inni o Kieślowskim – przejrzyj zbiory ninateki.pl, poszukaj audycji i podaj przykłady twórców, aktorów, dziennikarzy, którzy wypowiadali się na temat twórczości K. Kieślowskiego. (np. *Krzysztof Piesiewicz, Krzysztof Globisz, Andrzej Titkow*). Zapisz 3 najciekawsze, wg Ciebie, opinie i uzasadnij ich wybór.
6. Obejrzyj dokument Marii Zmarz-Koczanowicz *Krzysztof Kieślowski – still alive* z 2005 r. Co o Kieślowskim mówią inni wybitni reżyserzy, aktorzy? (np. Agnieszka Holland, Wim Wendres, Krzysztof Zanussi, Marta Meszaros, Jerzy Stuhr, Juliette Binoche...).
7. Zgromadź przykłady 5 plakatów do filmów Krzysztofa Kieślowskiego. Zapisz nazwiska ich autorów. Określ, w jaki sposób plakaty korespondują z filmami.
8. Podaj przykłady 5 ważnych dla Ciebie cytatów z wypowiedzi Krzysztofa Kieślowskiego.
9. Wybierz 3 filmy fabularne reżysera, obejrzyj je, napisz recenzję wybranego filmu.

Przygotuj prezentację multimedialną, ukazującą efekt twojej pracy.

ZADANIE 2.

PRL Kieślowskiego w filmach Łukasza Palkowskiego.

Łukasz Palkowski w swoich filmach: *Bogowie* (2014) – Polska Nagroda Filmowa Orzeł za najlepszy film oraz Złote Lwy na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni oraz *Najlepszy* (2017) – 6 nagród na 42 Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni, w tym Nagroda Publiczności, odzwierciedla realia życia w PRL-u oraz ukazuje zmagania bohaterów – pasjonatów z socjalistyczną rzeczywistością.

Warto przyjrzeć się problemom bohaterów Palkowskiego i problemom bohaterów *Amatora* Kieślowskiego i odpowiedzieć na pytania:

- W jaki sposób Ł. Palkowski ukazuje zaangażowanie w pracę Zbigniewa Religi?
- Jakie przeciwności musi pokonać bohater, aby osiągnąć zamierzony cel?
- Jakie konsekwencje w życiu osobistym, dotyczą bohatera? Dlaczego?
- Dlaczego praca stała się pasją Religi? Co na to wskazuje?
- W jaki sposób pasja zmienia życie Jerzego, bo-

hatera filmu *Najlepszy*?

- Jakich wyborów musi dokonać bohater, by osiągnąć zamierzony cel?
- Jakie konsekwencje w życiu osobistym dotyczą Górskiego?
- W jaki sposób Ł. Palkowski ukazuje realia PRL-u i w jakim stopniu nawiązuje w tym do filmów K. Kieślowskiego?

Uwaga: wybierz jeden z filmów, obejrzyj go i postaraj się odpowiedzieć sobie na związane z filmem pytania.

ZADANIE 3.

Znajdź informacje na temat reżyserów i pojęć związanych z filmem, które pojawiły się w spektaklu:

- Kino Moralnego Niepokoju (* okoliczności powstania, * reżyserzy – prekursorzy (krótka prezentacja postaci, * główne założenia programowe)
- Woody Allen
- Akira Kurosawa
- Ingmar Bergman
- Steven Spielberg
- Krzysztof Zanussi

ZADANIA KREATYWNE

ZADANIE 1.

Czy zastanawiałaś/ zastanawiałeś się kiedyś, w jaki sposób powstaje film dokumentalny?

1. Zobaczcie krótki materiał filmowy na temat powstawania amatorskiego filmu dokumentalnego *Mury mówią*. <https://www.youtube.com/watch?v=q87mHcsg920>
2. Przedyskutujcie w klasie, co dla autora tego filmu było ważne? Jakie znaczenie miał sprzęt, a jakie wybór tematu, rozmowa ze świadkami i pewność siebie?
3. Zastanówcie się wspólnie czy w środowisku, w którym mieszkacie, są osoby, historie, miejsca, o których można nakręcić film dokumentalny?
4. Spróbujcie odpowiedzieć sobie na pytania:
 - O kim/o czym chciałabym/chciałbym opowiedzieć?
 - Czyja to byłaby historia?
 - Kto może stać się bohaterem filmu dokumentalnego?
 - Dlaczego właśnie ta historia mnie zainteresowała?
 - Co chciałabym/chciałbym opowiedzieć innym?

- Jakie chciałabym/ chciałbym mieć przesłanie?
5. Przedyskutujcie to w grupie. Zadajcie sobie nawzajem kilka szczegółowych pytań dotyczących waszych pomysłów.

ZADANIE 2.

Amator i jego pasja w świecie współczesnym.

Żyjemy w świecie milionów amatorów, codziennie kręcących swoimi telefonami filmy, które szybko wrzucane są do sieci. Czy współczesny użytkownik telefonu komórkowego stawia sobie pytania:

- a. Gdzie są granice mojego nagrywania? Co mogę pokazać, a czego już nie?
- b. Czy sensacja, chęć zaistnienia w sieci, usprawiedliwiają przekroczenie granicy prywatności?
- c. Dlaczego prawda filmowego obrazu staje się dziś, w świecie fałszywych często propagandowych treści, równie ważna, jak ta w świecie filmów Krzysztofa Kieślowskiego?

ZADANIE 3.

Wybierz dowolną scenę filmu i zaadaptuj do współczesnych warunków. Jak zmienił się kontekst wydarzenia?

ZADANIE 4.

Zrealizuj krótki film (możesz wykorzystać telefon komórkowy): wybierz trzy osoby- zadaj im pytania: „Kim jesteś?”, „Czego byś chciał/-a?”

Zrealizujcie w zespole klasowym krótki film (możesz wykorzystać telefon komórkowy): Portret zbiorowy klasy. Ustalcie – jakie pytania zadacie i jaką przyjmiecie formułę.

Zadanie praktyczne.

ORGANIZACJA BANKIETU NA JUBILEUSZ SZKOŁY

Wyobraźcie sobie, że organizujecie bankiet w dwóch odmiennych rzeczywistościach: jeden odbywa się w czasach PRL, a drugi w czasach współczesnych. Porozmawiajcie z dziadkami, rodzicami, a także skorzystajcie z opracowań historycznych, które uświadomią Wam uwarunkowania społeczne i gospodarcze życia w czasach PRL. Tak wyposażeni przystąpcie do pracy i przedstawcie 2 wersje jednego bankietu.

DYREKTOR

Pani Ania tutaj o Was w samych superlatywach mówi.

No i podsunęła bardzo dobry pomysł.

Chciałbym żebyście przygotowali bankiet na jubileusz naszej szkoły. Zaprosimy do 50 gości, a bankiet odbędzie się w auli naszej szkoły.

1. Powiązanie projektu z podstawą programową

Wstęp podstawy programowej zawiera stwierdzenia wyraźnie korespondujące z założeniami tego projektu:

Zadaniem szkoły jest łagodne wprowadzenie uczniów w świat wiedzy, przygotowanie do wykonywania obowiązków ucznia oraz wdrażanie do samorozwoju.

Duże znaczenie dla rozwoju młodego człowieka oraz jego sukcesów w dorosłym życiu ma nabywanie kompetencji społecznych, takich jak komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych lub indywidualnych oraz organizacja i zarządzanie projektami.

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu:

- rozwijanie kompetencji takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość
- rozwijanie umiejętności logicznego i krytycznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat.

Najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej to:

1. sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych
2. sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego

3. poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł
4. kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki
5. praca w zespole i społeczna aktywność.

2. Cele projektu.

Uczniowie:

- poznają rodzaje bankietów
- tworzą spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: zaproszenie
- poznają powiązania matematyki z życiem codziennym
- przećwiczą umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji
- nauczą się opracowywać informacje i prezentować je w różnych formach
- rozwiną umiejętności społeczne (praca w zespole, pełnienie ról odpowiedzialność za wynik pracy całej grupy).

3. Realizacja projektu

Realizację projektu należy powierzyć uczniom kończącym szkołę podstawową lub starszym, bo dopiero w tym okresie będą oni mogli prowadzić samodzielne poszukiwania nowych informacji, analizować je i przygotowywać do zaprezentowania innym. Projekt wymaga wykonania wielu czynności, więc powinno zająć się nim kilkanaście osób. Czas na realizację projektu nie powinien przekroczyć miesiąca. Każdy uczeń ma precyzyjnie określone zadania (odpowiadające jego zainteresowaniom i predyspozycjom), z których się rozlicza przed pozostałymi członkami zespołu. Określamy uczniom budżet przedsięwzięcia na 4 średnie pensje krajowe dla roku 1981 i dla 2020.

4. Pytania i problemy badawcze:

Przydział zadań poszczególnym członkom zespołu wynika z przygotowanego przez zespół planu działań. W planie działań uczniowie powinni ująć następujące kwestie:

1. Określić 4 podstawowe różnice między okresem PRL i współczesnością.
2. Dostosować do tych różnic możliwości i sposób zorganizowania bankietów w odniesieniu do przebiegu, jak i warunków finansowych.

3. Wymyślenie hasła jubileuszu i upominków dla gości.
4. Stworzenie listy gości.
5. Opracowanie tekstu i grafiki zaproszeń. W jaki sposób będą rozsyłane zaproszenia (osobiście, pocztą czy mailowo).
6. Określenie, jaki charakter będzie miał jubileusz (oficjalny czy koktajlowy) i w związku z tym usytuowanie stolików, krzesełek.
7. Zaplanowanie części merytorycznej – prezentacje i przemówienia (podać tematykę przemówień)
8. Zaplanowanie części artystycznej – występ wokalisty/zespołu muzycznego/ iluzjonisty/ kabaretu/pokaz taneczny lub innej formy uatrakcyjnienia bankietu.
9. Zaplanowanie menu – np. jedzenia w postaci przekąsek łatwych do zjedzenia na stojąco.

5. Spodziewane rezultaty:

Pracę nad projektem należy zakończyć prezentacją, na której uczniowie przedstawią kosztorysy bankietów (co, ile i za ile) oraz szczegółowe rozwiązania związane z ich organizacją (hasło, upominek, zaproszenie, plan ustawienia stolików,

krzeseł, jaka atrakcja jest w części artystycznej, menu). Najważniejszym celem projektu jest uświadomienie sobie różnic między warunkami, stylem życia i możliwościami organizacyjnymi w czasach PRL i współczesnych.

BIOGRAMY

Elżbieta Borkowska

Nauczycielka dyplomowana matematyki i fizyki w Publicznej Szkole Podstawowej im. Powstańców Śląskich w Dobrodzieniu. Studiowała matematykę ze specjalizacją informatyka na Uniwersytecie Opolskim i fizykę na Uniwersytecie Wrocławskim. Egzaminatorka Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu. Zwolenniczka nieszablonowych metod aktywizujących uczniów. Autorka innowacji pedagogicznych.

Realizowała projekty edukacyjne w ramach programu etwinning. Prowadziła projekty: *Nowe technologie na usługach edukacji*, *Matematyka Innego Wymiaru*.

Michalina Butkiewicz

Edukatorka, nauczycielka dyplomowana. Ekspertka ds. awansu zawodowego nauczycieli oraz w zakresie podstawy programowej języka polskiego. Autorka scenariuszy lekcji języka polskiego. Od 2000 roku przygotowuje i realizuje projekty edukacyjne dla nauczycieli i uczniów w teatrach: Teatrze Powszechnym w Warszawie, Teatrze Współczesnym w Szcze-

cinie, Teatrze Polskim w Bydgoszczy, Teatrze Lalek Pleciuga w Szczecinie oraz w Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych: *Teatroteka – Laboratorium Kreatywności*. Autorka projektów edukacyjnych realizowanych w ramach Festiwalu Teatru dla Dzieci i Młodzieży „Korczak”, w tym, w czasie Światowego Kongresu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży w 2014 r. Przewodnicząca Zarządu Głównego Stowarzyszenia Nauczycieli Polonistów w latach 2009–2013.

Joanna Dominiak

Nauczycielka dyplomowana języka polskiego, pracuje obecnie w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Adama Mickiewicza w Prudniku. W roku 2000 ukończyła filologię polską (studia magisterskie) ze specjalizacją francuską i kursem medioznawstwa na Uniwersytecie Opolskim. Za najcenniejszy w swojej pracy uważa dobry kontakt z młodzieżą. Obok pracy wychowawczej i edukacyjnej przygotowuje wraz z uczniami spektakle teatralne, wystawiane na szkolnej scenie. Do najważniejszych przedsięwzięć zalicza przygotowanie i wystawienie: *Pigmaliona* B. Shawa, *Ślubów pa-*

nieńskich A. Fredry, *Klubu kawalerów* M. Bałuckiego oraz *Konrada Wallenroda* A. Mickiewicza. Jej pasją obok teatru i kina są siatkówka oraz biegi długodystansowe.

Ewa Malik

Jest nauczycielką języka polskiego od 18 lat. Studiowała filologię polską w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie i historię na Uniwersytecie Opolskim. W swojej pracy poszukuje ciekawych metod i rozwiązań dydaktycznych.

Zajmowała się regionalizmem i gwarą śląską, współpracowała z Muzeum Powstania Warszawskiego i dwa lata prowadziła projekt edukacyjny *Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej*.

Agnieszka Zientarska

Nauczycielka dyplomowana, edukatorka, trenerka. Absolwentka filologii polskiej ze specjalnością filmoznawczo- teatrologiczną i filozofii Uniwersytetu Opolskiego, stypendystka Uniwersytetu w Poczdamie i National Kaohsiung Normal University na Tajwanie. Nauczycielka języka polskiego, etyki, edukacji filozoficznej, edukacji teatralnej i edukacji filmowej w Zespole Państwowych Placówek

Kształcenia Plastycznego w Opolu. Opiekunka klas patronackich oraz autorka scenariuszy lekcyjnych w ramach współpracy z Opolskim Teatrem Lalki i Aktora im. A. Smolki i Miejskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Opolu. Liderka Teatroteki Szkolnej. Autorka projektów edukacyjnych, m.in. *Kwitnących Wieczorów Filmowych* we współpracy z Fundacją Kwitnące Talenty oraz Kinem Meduza w Opolu.

Współfinansowane
przez Samorząd
Województwa
Opolskiego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

**DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
POCHODZĄCYCH Z FUNDUSZU PROMOCJI KULTURY
ORAZ Z BUDŻETU SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
OPOLSKIEGO**

